

V Bruseli 22. 5. 2018
COM(2018) 267 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Nová európska stratégia pre kultúru

{SWD(2018) 167 final}

1. Úvod

Pri príležitosti 60. výročia Rímskych zmlúv vedúci predstavitelia 27 členských štátov a inštitúcií EÚ vyhlásili svoju ambíciu, ktorou je Únia, v ktorej majú občania nové príležitosti na kultúrny, sociálny a hospodársky rast. [...] Únia, ktorá chráni naše kultúrne dedičstvo a podporuje kultúrnu rôznorodosť¹. Táto ambícia bola potvrdená na zasadnutí lídrov v Göteborgu v novembri 2017 a zasadnutí Európskej rady v decembri 2017², na ktorom sa upozornilo aj na Európsky rok kultúrneho dedičstva 2018³ ako na kľúčovú príležitosť na zvýšenie povedomia o sociálnom a hospodárskom význame kultúry a kultúrneho dedičstva.

Komisia uviedla vo svojom oznámení o posilňovaní európskej identity vzdelávaním a kultúrou⁴, že je v spoločnom záujme všetkých členských štátov, aby využili plný potenciál vzdelávania a kultúry ako hybných síl pre tvorbu pracovných miest, hospodárskeho rastu, sociálnu spravodlivosť či aktívne občianstvo a príležitosti na zažívanie európskej identity v celej jej rozmanitosti.

Bohaté kultúrne dedičstvo Európy a dynamické kultúrne a kreatívne sektory posilňujú európsku identitu a vytvárajú pocit spolupatričnosti. Kultúra podporuje aktívne občianstvo, spoločné hodnoty, začlenenie a medzikultúrny dialóg v rámci Európy a po celom svete. Spája ľudí, a to aj utečencov a iných migrantov, ktorí prišli nedávno, a pomáha nám cítiť sa súčasťou komunit. Kultúrny a kreatívny priemysel má aj potenciál zlepšiť životy, meniť komunity, vytvárať pracovné miesta a rast a vyvolávať účinky presahovania v iných hospodárskych odvetviach.

Nová európska stratégia pre kultúru (ďalej len „nová stratégia“) reaguje na výzvu európskych lídrov urobiť prostredníctvom kultúry a vzdelávania viac v záujme vybudovania súdržných spoločností a ponúknuť vizie atraktívnej Európskej únie⁵. Jej cieľom je využiť plný potenciál kultúry na pomoc v budovaní inkluzívnejšej a spravodlivejšej Únie podporujúcej inováciu, kreativitu a udržateľnú zamestnanosť a rast.

2. Výzvy a ambícia

Európa sa zotavuje z vážnej finančnej krízy, pričom čelí rastúcim sociálnym nerovnostiam, rozmanitým populáciami, populizmu, radikalizácii a teroristickým hrozbám. Nové technológie a digitálna komunikácia transformujú spoločnosti, menia životný štýl, vzory spotreby a mocenské vzťahy v hospodárskych hodnotových reťazcoch. V tomto meniacom sa prostredí je úloha kultúry dôležitejšia než kedykoľvek predtým. V prieskume Eurobarometra v roku 2017 sa 53 % respondentov domnieva, že členské štáty sú si blízke z hľadiska spoločných hodnôt, pričom 40 % sa nazdáva, že sú si vzdialené. Kultúra môže pomôcť prekonať tento rozdiel, pretože je na prvom mieste v zozname faktorov, ktoré najpravdepodobnejšie vytvárajú pocit spoločenstva⁶. Z údajov Eurostatu však vyplýva, že viac ako tretina Európanov sa vôbec nezapája do kultúrnych aktivít⁷. Existuje teda jasný priestor na posilnenie účasti na kultúrnom živote a spojenie Európanov, aby zažili to, čo nás spája namiesto toho, čo nás rozdeľuje. Rozdrobenosť trhu, nedostatočný prístup k financovaniu a neisté zmluvné podmienky však naďalej brzdia kultúrne a kreatívne sektory a znižujú tak príjmy pracovníkov, ktorí v nich pôsobia.

¹ [Rímska deklarácia, marec 2017.](#)

² [Záver Európskej rady z decembra 2017.](#)

³ [https://europa.eu/cultural-heritage/.](https://europa.eu/cultural-heritage/)

⁴ [COM\(2017\)673.](#)

⁵ [Bratislavské vyhlásenie zo septembra 2016.](#)

⁶ [Eurobarometer 87, jar 2017.](#)

⁷ [Eurostat, november 2017.](#)

V novej stratégii opierajúcej sa o náležité financovanie sa budú skúmať synergie medzi kultúrou a vzdelávaním a posilňovať väzby medzi kultúrou a inými oblasťami politiky. Okrem toho sa pomocou nej pomôže kultúrnym a kreatívnym sektorom prekonávať výzvy a využívať príležitosti vytvorené prechodom na digitálne technológie.

3. Právny základ a prvé kroky

Právnym základom pre opatrenia v oblasti kultúry na úrovni EÚ je článok 3 Zmluvy o Európskej únii a článok 167 Zmluvy o fungovaní Európskej únie⁸. Členské štáty majú v kultúrnej politike výlučnú právomoc a úlohou Únie je podnecovať spoluprácu a podporovať a dopĺňať akcie členských štátov. Spoluprácu EÚ v tejto oblasti politiky zásadne podporilo oznámenie Komisie z roku 2007, schválené Radou⁹, „o európskej stratégii pre kultúru v globalizovanom svete“¹⁰. Európsky parlament tiež podporil uvedenú stratégiu prostredníctvom politických uznesení a pilotných projektov.

Členské štáty odvtedy zrealizovali pôsobivý počet akcií¹¹ inšpirovaných spoluprácou EÚ v tejto oblasti politiky, a to prostredníctvom jednotlivých pracovných plánov Rady pre kultúru, projektov financovaných programami EÚ a makroregionálnych stratégií¹².

Európska rada teraz poverila EÚ, aby v tejto oblasti urobila viac a *preskúmala ďalšie možné opatrenia zamerané, okrem iného, na právne a finančné rámcové podmienky pre rozvoj kultúrneho a kreatívneho priemyslu a pre mobilitu pracovníkov v odvetví kultúry*².

4. Strategické ciele a akcie

Nová stratégia má tri strategické ciele so sociálnym, hospodárskym a vonkajším rozmerom.

4.1. Sociálny rozmer – využitie potenciálu kultúry a kultúrnej rozmanitosti v záujme sociálnej súdržnosti a dobrých sociálnych podmienok

- posilniť spôsobilosť v oblasti kultúry¹³ všetkých Európanov sprístupnením širokej škály kultúrnych aktivít a poskytnutím príležitostí na aktívnu účasť,
- podnietiť mobilitu pracovníkov v kultúrnych a kreatívnych sektoroch a odstrániť prekážky ich mobility,
- chrániť a propagovať kultúrne dedičstvo Európy ako spoločný zdroj s cieľom zvýšiť informovanosť o našej spoločnej histórii a posilniť pocit spoločnej európskej identity.

Účasť na kultúrnom živote ľudí spája. Kultúra je ideálnym komunikačným prostriedkom prekonávajúcim jazykové bariéry, pretože zlepšuje postavenie ľudí a uľahčuje sociálnu súdržnosť, a to aj medzi utečencami, inými migrantmi a hostiteľskými populáciami. V rámci európskej stratégie z roku 2007 sa tvorcovia politik a odborníci z praxe dohodli na spôsoboch

⁸ Relevantné sú aj články 173 a 208, ktoré sa týkajú kreatívnych odvetví a rozvojovej spolupráce.

⁹ [2007/C 287/01](#).

¹⁰ [KOM\(2007\) 242](#).

¹¹ Pracovný dokument útvarov Komisie SWD/2018/167, ktorý je sprievodným dokumentom k tomuto oznámeniu, obsahuje prehľad akcií v rámci stratégie z roku 2007, podrobnosti o akciách navrhnutých v tejto novej stratégii a iné príslušné prebiehajúce alebo plánované akcie a podrobnosti z konzultácií, štatistik a prieskumov, ktoré boli použité na jeho prípravu.

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/policy/cooperation/

¹³ Tzv. prístup zameraný na spôsobilosti vyvinul Amartya Sen. Na kultúru sa začal uplatňovať nedávno.

využívania participatívneho umenia na podporu porozumenia, zlepšenia postavenia ľudí a zvýšenia sebadôvery¹⁴.

Kultúra je transformačnou silou pre obnovu komunít. Preukazuje to úspešná 30-ročná história Európskych hlavných miest kultúry, rovnako ako projekty kultúrnej infraštruktúry financované európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi. Európsky rok je ťažiskovo zameraný na prierezový príspevok dedičstva pre európsku spoločnosť a hospodárstvo. Zahŕňa nový, prispôsobivý prístup k formovaniu nášho zastavaného prostredia – a je zakorenený v kultúre¹⁵.

Účasť na kultúrnom živote zlepšuje aj zdravie a blaho. V nedávnom prieskume 71 % Európanov súhlasilo, že „život v blízkosti miest súvisiacich s kultúrnym dedičstvom Európy môže zlepšovať kvalitu života“¹⁶. Výskumom¹⁷ sa zároveň potvrdzuje, že prístup ku kultúre je druhým najdôležitejším faktorom psychologického blaha, pričom na vyššej priečke sa umiestnilo už len dobré zdravie.

Sociálne a finančné prekážky účasti na kultúrnom živote však pretrvávajú napriek úsiliu kultúrnych organizácií o prispôsobenie sa meniacim sa modelom spotreby v oblasti kultúry a zloženi obyvateľstva. Je preto navrhnutý nový prístup, ktorého usmerňujúcou zásadou je spôsobilosť v oblasti kultúry. Znamená to sprístupnenie širokej škály kvalitných kultúrnych činností, propagovanie príležitostí pre všetkých, aby sa zapojili a tvorili, a posilňovanie prepojení medzi kultúrou a vzdelávaním, sociálnymi záležitosťami, mestskou politikou, výskumom a inováciou¹⁸.

V záujme zvýšenia účasti je potrebný väčší pohyb európskych umeleckých diel a pracovníkov v európskych kultúrnych a kreatívnych sektoroch. Na základe presvedčivých dôkazov¹⁹ bude EÚ pokračovať v podpore politiky a financovania, ale je potrebné, aby členské štáty vyvinuli viac úsilia na odstránenie administratívnych prekážok, napríklad rizika dvojitého zdaňovania umelcov a pracovníkov v oblasti umenia.

---

¹⁴ [Otvorená metóda koordinácie \(OMK\) a Hlasy kultúry, 2014, 2016 a 2017](#)

¹⁵ V súlade s [Vyhlásením z Davosu z roku 2018 o vysokokvalitnej Baukultur pre Európu](#).

¹⁶ [Osobitný Eurobarometer 2017](#)

¹⁷ [Sacco et al., 2011, The Interaction Between Culture, Health and Psychological Well-Being](#). V rámci otvorenej metódy koordinácie na roky 2017 – 2018 v oblasti kultúry týkajúcej sa sociálneho začlenenia sa takisto zhromažďujú dôkazy o zdraví a blahu.

¹⁸ Správa [King's College London](#) „Towards cultural democracy: Promoting cultural capabilities for everyone“.

¹⁹ 3 OMK o [mobilite umelcov](#) a rezidenčných pobytoch, 2010, 2012, 2014.

Komisia:

- podporí výskum o kultúrnych presahoch, aby posúdila vplyvy v rôznych oblastiach vrátane zdravia a blaha (2018),
- vyvinie osobitné opatrenia týkajúce sa sociálneho začlenenia prostredníctvom kultúry, a to v rámci programov Kreatívna Európa a Erasmus+²⁰ a zväži podmienky účasti pre program Kreatívna Európa, aby sa stimulovalo rodovo vyrovnané riadenie projektov (2019),
- začne projekt s názvom Kultúrne a kreatívne priestory a mestá v rámci programu Kreatívna Európa na podporu účasti na kultúrnom živote a spoločenskej a mestskej obnovy (2018),
- navrhne program mobility pre pracovníkov v kultúrnych a kreatívnych sektoroch v rámci programu Kreatívna Európa (2018 – 2019).

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- sa zaviazali dosiahnuť značný pokrok v odstraňovaní administratívnych a daňových prekážok mobility, okrem iného prostredníctvom nasledujúceho pracovného plánu pre kultúru.

4.2. Hospodársky rozmer – podpora tvorivosti vychádzajúcej z kultúry vo vzdelávaní a inovácii a v oblasti vytvárania pracovných miest a rastu

- podporovať umenie, kultúru a kreatívne myslenie vo formálnom a neformálnom vzdelávaní a v odbornej príprave na všetkých stupňoch a v celoživotnom vzdelávaní,
- posilniť priaznivé prostredie pre kultúrny a kreatívny priemysel podporou prístupu k financovaniu, inovačnej kapacity, spravodlivého odmeňovania autorov a tvorcov a medziodvetvovej spolupráce,
- podporiť zručnosti, ktoré sú potrebné v kultúrnych a kreatívnych sektoroch, vrátane digitálnych, podnikateľských, tradičných a špecializovaných zručností.

Kultúra a tvorivosť sú dôležitými aktívami pre hospodárstvo. Kultúra priamo prispieva k vytváraniu pracovných miest, rastu a zahraničnému obchodu. Zamestnanosť v oblasti kultúry v EÚ v rokoch 2011 až 2016 sústavne rástla a dosiahla 8,4 milióna. V oblasti kultúrnych statkov sa dosiahol obchodný prebytok vo výške 8,7 miliardy EUR²¹ a podľa odhadov príspevok kultúrnych a kreatívnych sektorov k hrubému domácejmu produktu EÚ predstavuje 4,2 %²². Aj inovatívne hospodárske odvetvia potrebujú tvorivosť na udržanie si konkurenčnej výhody. Mestské a vidiecke spoločnosti sa čoraz viac spoliehajú na to, že kultúra priláka zamestnávateľov, študentov a turistov.

Kultúra, umenie, kreativita a kreatívne odvetvia sú vzájomne prepojené. Kombinácia znalostí a zručností, ktoré sú osobitné pre kultúrne a kreatívne sektory, so znalosťami a zručnosťami iných odvetví prispieva k tvorbe inovatívnych riešení, a to aj v odvetví

²⁰ ec.europa.eu/programmes/creative-europe/; ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus

²¹ [Eurostat 2016 \(štatistika v oblasti kultúry: zamestnanosť, podniky, účasť, obchod, výdavky\)](#)

²² [Štúdiá spoločnosti Ernst & Young z roku 2014](#) „Measuring cultural and creative markets in the EU“ (Meranie kultúrnych a kreatívnych trhov v EÚ).

informačných a komunikačných technológií, cestovného ruchu, výroby, služieb a vo verejnom sektore. V záujme využitia tohto transformačného potenciálu Komisia navrhuje zamerať sa na tri osobitné oblasti: vzdelávanie a odbornú prípravu, mestá a regióny a samotný kultúrny a kreatívny priemysel s cieľom vytvoriť prostredie podporujúce inováciu na základe kultúry.

Vzdelávanie a odborná príprava: Existuje jasná súvislosť medzi dosiahnutým stupňom vzdelania a účasťou na kultúrnom živote. Viacodvetvové opatrenie v oblasti kultúrneho povedomia a prejavu – jednej z ôsmich kľúčových kompetencií uznaných na európskej úrovni – bude skúmané v kontexte revidovaného rámca kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie²³. Existuje aj konsenzus týkajúci sa potreby prenosných kompetencií a zručností, ktoré stimulujú kreativitu a kritické myslenie. Komisia podporuje prácu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) v oblasti spôsobov výučby, štúdia a posudzovania kreatívneho a kritického myslenia²⁴, ktorá v súčasnosti predstavuje inovatívnu oblasť pre Program pre medzinárodné hodnotenie žiakov 2021 (PISA). Toto ťažisko na kreatívnom a kritickom myslení by sa malo rozšíriť na všetky stupne vzdelania a odbornej prípravy v súlade so zmenou v prístupe zo STEM (veda, technológia, inžinierstvo a matematika) na STEAM, so zaradením umenia²⁵.

Mestá a regióny: Kultúrne a kreatívne sektory majú obrovský potenciál, pokiaľ ide o experimentovanie, predvídanie trendov a skúmanie modelov sociálnej a hospodárskej inovácie. Mestá a regióny sú prirodzenými partnermi²⁶: sú na čele rozvoja prostredníctvom kultúry, a to vďaka väčšej miestnej nezávislosti, ich prítlačivosti pre veľmi talentovaných jednotlivcov a ich blízkosti k potrebám a potenciálu svojich obyvateľov. Kultúra a cestovný ruch sú silným hnacím motorom hospodárskej činnosti. Mestá, ktoré investujú do kultúry, z toho môžu mať značný úžitok a môžu prilákať viac pracovných miest a ľudského kapitálu ako iné porovnateľné mestá, ako sa preukázalo v Monitore kultúrnych a tvorivých miest, ktorý vyvinulo Spoločné výskumné centrum Komisie²⁷. Vo vidieckych oblastiach prispieva obnova a modernizácia kultúrneho a prírodného dedičstva k rastovému potenciálu a udržateľnosti²⁸. Integrované riadenie kultúrnych a prírodných statkov podnecuje ľudí k tomu, aby objavovali oba druhy a aktívne sa o ne zaujímali²⁹.

Plánovanie je potrebné, ale musí byť umožnená aj inovácia pomocou procesov zdola nahor, kreatívnych centier³⁰ a inkubátorov, v ktorých spoločne pracujú a tvoria pracovníci v slobodných a kreatívnych povolaniach. Klastre podnikov v kreatívnych odvetviach takisto preukázali, že vedia prinášať vysoký rast zamestnanosti³¹ a už približne 6 % zo všetkých 1 300 regionálnych priorít inteligentnej špecializácie sa týka kultúry³². Regionálna a Európska územná spolupráca vytvárajú rast a zamestnanosť a propagujú Európu ako destináciu, a to aj prostredníctvom makroregionálnych kultúrnych ciest³³. Existuje priestor, aby sa stavalo na týchto skúsenostiach s cieľom zlepšiť úlohu kultúry v rámci územného rozvoja na základe inovácií.

²³ [Príručka OMK z roku 2016](#) obsahuje postupy a odporúčania.

²⁴ [Centrum OECD pre výskum a inováciu v oblasti vzdelávania](#).

²⁵ [COM\(2017\)247](#).

²⁶ [Kultúra pre mestá a regióny](#) projekt partnerského učenia, 2015 – 2017.

²⁷ [Monitor kultúrnych a tvorivých miest](#), 2017.

²⁸ 2016 ENRD Prehľad umenia a kultúry vo vidieckych oblastiach.

²⁹ Natura 2000 – prípadové štúdie prepojenia kultúrneho a prírodného dedičstva.

³⁰ [Sieť európskych kreatívnych centier \(European Creative Hubs\)](#), 2016 – 2018.

³¹ [Panoráma európskych klastrov \(European Cluster Panorama\) 2014](#).

³² <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/map>

³³ [Routes4U](#): Spoločný program Komisie a Rady Európy týkajúci sa kultúrnych trás v makroregiónov.

Kultúrny a kreatívny priemysel: Na to, aby sa príležitosti zmenili na rast a pracovné miesta, potrebujú kultúrne a kreatívne podniky a odborníci priaznivé rámcové podmienky: regulačné prostredie, ktoré oceňuje tvorbu, lepší prístup k financovaniu, príležitosti na rozširovanie a internacionalizáciu a ponuku osobitných zručností.

Pre mnohých Európanov, najmä mladších ľudí, je zamestnanie v oblasti kultúry dôležitým vstupným miestom na trh práce (v Lotyšsku, Rumunsku, na Cypre, v Bulharsku, Portugalsku, Estónsku a Španielsku je zamestnaný vyšší podiel 15 až 29-ročných v kultúre než v hospodárstve ako celku). Problematické však môže byť to, že prevláda zamestnanie na základe projektov, atypické zamestnanie a zamestnanie na kratší pracovný čas. Prispôsobenie regulačného rámca, aby poskytoval pokrytie a sociálnu ochranu pracovníkom vykonávajúcim prácu mimo hlavného pracovného pomeru a čoraz mobilnejším pracovníkom, predstavuje zásadnú politickú výzvu. Spravodlivé odmeňovanie autorov a tvorcov je ďalším cieľom, na ktorý sa Komisia zameriava v stratégii digitálneho jednotného trhu.

Prístup k financiám zostáva naďalej zásadnou výzvou v odvetví, ktoré je zložené prevažne z MSP a mikropodnikov. Nástroj záruk pre kultúrne a kreatívne sektory, ktorý je dostupný v rámci programu Kreatívna Európa, zaznamenal sľubný začiatok a bude posilnený. Naďalej sa budú skúmať ďalšie nástroje, napríklad kolektívne financovanie³⁴ a súkromné financovanie zo sponzorstva, nadácií a verejno-súkromných partnerstiev.

Pracovníci v kultúrnych a kreatívnych sektoroch potrebujú širokú škálu digitálnych, tradičných, prierezových a špecializovaných zručností. Nová stratégia vychádza z prebiehajúcej práce v oblasti politiky, najmä v oblasti podnikateľských³⁵ zručností a zručností v oblasti dedičstva.

V novej stratégii je prioritou medziodvetvový prístup k spolupráci na úrovni EÚ, keďže digitalizácia a spoločná tvorba naďalej rúcajú umelecké a hospodárske hranice. Tento prístup budú sprevádzať osobitné iniciatívy v najvyspelejších sektoroch s cieľom účinnejšie podporiť bohatú rozmanitosť európskych kultúrnych prejavov.

Komisia:

- podporí fázu validácie projektu OECD s názvom Výučba, posudzovanie a získavanie zručností kreatívneho a kritického myslenia vo vzdelávaní s cieľom zaradiť modul zameraný na kreativitu do Programu pre medzinárodné hodnotenie žiakov 2021 a preskúma možnosti podobnej práce vo vysokoškolskom vzdelávaní a odbornej príprave (2018),
- bude propagovať hudobnú a umeleckú výchovu vo vzdelávaní a odbornej príprave, a to aj ako prioritnú tému programu Erasmus+ (2019), a podporovať vývoj interdisciplinárnych modulov zameraných na kreativitu v inštitúciách vysokoškolského vzdelávania, v ktorých sa bude kombinovať umenie, IKT, podnikateľské a obchodné zručnosti (2018),
- bude naďalej podporovať regióny vykonávajúce inteligentnú špecializáciu a makroregionálne stratégie zamerané na kultúru a podnecovať udržateľný kultúrny cestovný ruch pomocou špecializovanej európskej iniciatívy v rámci

³⁴ [Crowdfunding4Culture](#)

³⁵ Aj prostredníctvom európskeho rámca pre podnikanie a rámca pre digitálne kompetencie (EntreComp, DigComp).

Európskeho roka,

- bude podporovať partnerstvá medzi tvorivými pracovníkmi a odvetvami a európske inkubačné siete pre inováciu na základe kreativity integrujúce kreativitu, umenie a dizajn so špičkovou technológiou a vedou,
- bude vykonávať pilotný projekt posilňujúci silnejšie partnerstvá medzi kultúrными a kreatívnymi sektormi, miestnymi orgánmi, sociálnymi partnermi a poskytovateľmi vzdelávania a odbornej prípravy (2018),
- bude skúmať Európsky inovačný a technologický inštitút a znalostné a inovačné spoločenstvá v oblasti kultúrneho dedičstva a kreatívnych odvetví (2019),
- bude organizovať pravidelný dialóg s kultúrными a kreatívnymi sektormi v kontexte obnovenej stratégie pre priemyselnú politiku s cieľom určiť potreby politiky a podporiť komplexný rámec politiky na úrovni EÚ,
- bude organizovať pravidelný dialóg s hudobným sektorom a zrealizuje prípravnú akciu podprogramu Music Moves Europe,
- posilní dialóg s európskym audiovizuálnym priemyslom, a to aj prostredníctvom podujatí Európskeho filmového fóra (2018),
- podporí členské štáty v zabezpečovaní spravodlivej odmeny pre umelcov a tvorcov prostredníctvom všeobecných a odvetvových dialógov, v súlade so stratégiou digitálneho jednotného trhu (2019).

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- sa zaviazali, že zlepšia sociálno-hospodárske podmienky umelcov a tvorcov a budú propagovať umelecké vzdelávanie a odbornú prípravu v ďalšom pracovnom pláne.

4.3. Vonkajší rozmer – Posilňovanie medzinárodných kultúrnych vzťahov

- podporiť kultúru ako hnaciu silu udržateľného sociálneho a hospodárskeho rozvoja,
- propagovať kultúrny a medzikultúrny dialóg pre pokojné vzťahy medzi komunitami,
- posilňovať spoluprácu v oblasti kultúrneho dedičstva.

Prostredníctvom spoločného oznámenia z roku 2016 s názvom Stratégia EÚ pre medzinárodné kultúrne vzťahy³⁶ EÚ stanovila rámec pre kultúrnu spoluprácu s partnerskými krajinami. Je to v plnom súlade s Dohovorom UNESCO o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov z roku 2005, ktorého stranami je EÚ a všetky členské štáty³⁷. V Globálnej stratégii pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie³⁸ je kultúrna diplomacia identifikovaná ako nová oblasť pre vonkajšiu činnosť, ku ktorej sa pridala EÚ. V novom Európskom konsenze o rozvoji³⁹ sa uznáva úloha kultúry ako dôležitej zložky a umožňujúceho prvku.

³⁶ [JOIN/2016/029](#)

³⁷ <http://en.unesco.org/creativity/>; najnovšia správa EÚ k dispozícii [tu](#).

³⁸ [Globálna stratégia EÚ](#)

³⁹ [Náš svet, naša dôstojnosť, naša budúcnosť, 2017.](#)

Komisia, vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (vysoká predstaviteľka) a ich útvary vrátane Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) plne podporujú prebiehajúcu prácu v rámci Rady smerujúcu k vypracovaniu komplexného postupného prístupu k medzinárodným kultúrnym vzťahom. Akcie EÚ prinášajú synergie a pridanú hodnotu⁴⁰, najmä v súvislosti s rozšírenou úlohou delegácií EÚ. Kontaktné miesta pre kultúru v delegáciách EÚ sa školia v oblasti kultúrneho rozmeru rozvoja a vonkajších vzťahov, aby lepšie šírili najlepšie postupy a spĺňali potreby a očakávania miestnych partnerov,

Nová stratégia umožňuje účinnejšie propagovanie kultúry ako vektora identity a súdržnosti, hnaciu silu sociálno-ekonomického rozvoja a faktor priamo podporujúci mierové vzťahy, aj prostredníctvom kontaktov medzi ľuďmi vyplývajúcim zo vzdelávacích projektov a projektov pre mládež s osobitným dôrazom na krajiny západného Balkánu a krajiny zapojené do procesu rozširovania⁴¹. Komisia plánuje túto stratégiu využiť na zdôraznenie kultúrneho rozmeru udržateľného rozvoja a na pomoc vo vykonávaní Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj.

Európsky rok kultúrneho dedičstva 2018³ – ku ktorému sú krajiny západného Balkánu plne pridružené – predstavuje jedinečnú príležitosť na posilnenie kultúrnych väzieb s partnerskými krajinami a miestnymi kultúrnymi sektormi. Partnerstvá zrodené počas tohto roka by mali následne pokračovať ako súčasť kultúrnej spolupráce EÚ a nového európskeho akčného plánu pre kultúrne dedičstvo. Projekty takisto prebiehajú alebo sa majú práve začať v zónach postihnutých konfliktmi s cieľom chrániť a obnovovať poškodené kultúrne dedičstvo, podporiť vytváranie pracovných miest a lepšie živobytie.

Komisia a vysoká predstaviteľka:

- budú podporovať kultúrne a kreatívne sektory v krajinách západného Balkánu prostredníctvom posilnenej podpory z programu Kreatívna Európa a budú používať nástroj predvstupovej pomoci na podporu kultúry v krajinách západného Balkánu a krajinách zapojených do procesu rozširovania, najmä pri vykonávaní príslušných hlavných iniciatív akčného plánu na podporu transformácie krajín západného Balkánu,
- naplánujú začatie tretej fázy programu Východného partnerstva v oblasti kultúry a posilnia občiansku spoločnosť prostredníctvom kultúry v stredozemských krajinách,
- začnú prípravnú akciu v súvislosti s Európskymi domami kultúry v partnerských krajinách,
- posilnia dialóg o kultúre s Čínou a otvoria nový dialóg s Japonskom,
- implementujú 11. program africkej, karibskej a tichomorskej kultúry v rámci Európskeho rozvojového fondu, ktorý dopĺňa akcie vo všetkých ostatných príslušných programoch EÚ, na podporu vytvárania pracovných miest, budovania identity, odbornej prípravy, audiovizuálnej spolupráce a uplatňovanie dohovoru UNESCO z roku 2005 v týchto krajinách,
- budú rozvíjať stratégie pre spoluprácu v oblasti kultúry na regionálnej úrovni, počnúc krajinami západného Balkánu, Blízkym východom a severoafriickým

⁴⁰ a to aj prostredníctvom novej platformy pre kultúrnu diplomaciu EÚ.

⁴¹ COM(2018)65.

regiónom a Latinskou Amerikou,

- doplnia ochranu kultúrneho dedičstva do úloh misií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, ak je to vhodné, a budú pritom vychádzať z prebiehajúcich misií a projektov,
- podporia koridory dedičstva hodvábnej cesty v strednej Ázii, Afganistane a Iráne,

Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- budú spolupracovať pri vývoji spoločných činností s Komisiou, vysokou predstaviteľkou a jej útvarmi vrátane Európskej služby pre vonkajšiu činnosť.

5. Prierezové akcie

Zatiaľ čo väčšina akcií v novej stratégii prispieva hlavne k jednému z troch cieľov – sociálnym, hospodárskym a medzinárodným vzťahom – mnohé aspekty sú prierezové. Dve veľké oblasti akcií v rámci politiky na úrovni EÚ – oblasť kultúrneho dedičstva a digitálna oblasť – budú slúžiť všetkým trom cieľom.

5.1. Ochrana a zhodnocovanie kultúrneho dedičstva

Európsky rok kultúrneho dedičstva 2018 zaznamenal veľký úspech a v celej Európe sa konajú tisíce aktivít. Komisia prispieva priamym zameraním sa na desať hlavných tém⁴² v rámci štyroch hlavných cieľov: zapojenie, udržateľnosť, ochrana a inovácie. Ich výsledkom budú odporúčania, zásady a súbory nástrojov s cieľom zachovať pozitívny odkaz tohto roka a prispieť k novej stratégii.

Pri ukončení Európskeho roka Komisia:

- predstaví **akčný plán pre kultúrne dedičstvo** a požiada členské štáty, aby vypracovali návrhy podobných plánov na vnútroštátnej úrovni a aby nadviazali na 10 európskych iniciatív prostredníctvom pracovných plánov Rady v oblasti kultúry,
- navrhne začleniť výsledky Európskeho roka do budúcich programov a politiky súdržnosti EÚ,
- podporí vykonávanie budúceho nariadenia EÚ o dovoze tovaru kultúrneho charakteru prostredníctvom akčného plánu o nedovolenom obchodovaní s tovarom kultúrneho charakteru a vytvorí sociálnu platformu pre ohrozené kultúrne dedičstvo určenú zainteresovaným stranám z vedeckej obce a oblasti politiky.

5.2. Digital4Culture

Digitálna revolúcia umožňuje nové a inovatívne formy umeleckej tvorby: širší, demokratickejší prístup ku kultúre a dedičstvu a nové spôsoby prístupu, konzumovania a speňažovania kultúrneho obsahu. S cieľom zohľadniť tento vývoj Komisia pripravuje novú stratégiu EÚ Digital4Culture, ktorá bude vychádzať z návrhov týkajúcich sa autorského práva, audiovizuálnej oblasti a oblasti vysielania v rámci stratégie digitálneho jednotného trhu a položí základy pre budúce akcie v ďalšom viacročnom finančnom rámci Únie.

⁴² Desať [európskych iniciatív](#) predstavuje kľúčové témy pre medzisektorovú činnosť v rámci politiky vrátane vzdelávania, nedovoleného obchodovania, zásad kvality obnovy, udržateľného cestovného ruchu zameraného na kultúru, zručností a inovácií.

Komisia:

- v celej EÚ vytvorí sieť odborných stredísk na ochranu znalostí o pamiatkach ohrozeného dedičstva pomocou rozsiahlej digitalizácie (2019),
- vytvorí online adresár európskych filmov a zorganizuje prvý Týždeň filmu EÚ, aby sa európske filmy sprístupnili pre školy v celej Európe (2019),
- zriadi celoeurópsku sieť digitálnych kreatívnych a inovačných centier na podporu digitálnej transformácie (2020),
- navrhne ďalšie kroky pre Europeanu, digitálnu platformu Európy pre kultúrne dedičstvo (2018),
- začne realizovať pilotné mentorské programy pre audiovizuálnych odborníkov – najmä ženy – aby pomohla novým talentom rozvíjať svoju profesijnú dráhu a schopnosti (2019),
- bude stimulovať výmeny a spoluprácu medzi oblasťami umenia a technológií v záujme udržateľnej inovácie na priemyselnej a spoločenskej úrovni (2018).

6. Vykonávanie novej stratégie

So zreteľom na zásadu subsidiarity je úlohou EÚ poskytovať stimuly a usmernenia na odskúšanie nových nápadov a podporovať členské štáty, aby presadzovali spoločnú stratégiu. V niektorých oblastiach sa dá jednoznačne urobiť viac prostredníctvom strategického smerovania, zlepšených pracovných metód a pilotných činností.

6.1. Spolupráca s členskými štátmi

Nová stratégia by sa mala vykonávať pomocou pracovných plánov a pracovných metód – napríklad otvorenou metódou koordinácie – schválených členskými štátmi.

S cieľom zvýšiť vplyv Komisia navrhuje zamerať sa aj na konkrétne vykonávanie na vnútroštátnej, regionálnej či miestnej úrovni prostredníctvom spoločných projektov čiastočne financovaných nástrojmi EÚ, ktoré poskytujú partnerské učenie a technickú pomoc členským štátom alebo regionálnym a miestnym orgánom určeným členskými štátmi.

Komisia vyzýva členské štáty, aby na účel spoločnej práce zväzili tieto témy:

- participatívna správa dedičstva, v spolupráci s Radou Európy,
- zásady kvality pre intervencie v oblasti dedičstva a jeho obnovu,
- prístup k financovaniu a inovačnej kapacite v kultúrnych a kreatívnych sektoroch,
- zvýšenie rozsahu projektov v oblasti kultúry a dedičstva podporovaných programami EÚ.

6.2. Štruktúrovaný dialóg s občianskou spoločnosťou

Komisia plánuje rozšíriť súčasný štruktúrovaný dialóg⁴³ a presiahnuť pritom témy skúmané v rámci otvorenej metódy koordinácie, viac využiť príležitosti na online spoluprácu a umožniť účasť relevantným organizáciám mimo kultúrnych a kreatívnych

⁴³ www.voicesofculture.eu

sektorov na základe individuálneho posúdenia. Navrhne tiež aktívnejšiu úlohu občianskej spoločnosti v rámci prípravy európskych kultúrnych fór, ktoré sa konajú každé dva roky.

7. Podpora kultúry prostredníctvom politiky a programov EÚ

Kreatívna Európa a jej následný program budú priamo zapojené do podpory novej stratégie a Komisia zlepši synergiu medzi projektmi a činnosťami politiky. Stratégia Digital4Culture posilní súdržnosť medzi kultúrnymi, digitálnymi a audiovizuálnymi iniciatívami. Komisia podporí aj spoločenské, hospodárske a medzinárodné ciele novej stratégie prostredníctvom akcií v iných oblastiach politiky a iné – súčasné a budúce – politiky a intervencie EÚ budú dopĺňať a podporovať kultúrne politiky členských štátov.

8. Ďalšie kroky

Nová európska stratégia pre kultúru je kľúčovou súčasťou odpovede Komisie na mandát zo zasadnutia Európskej rady v decembri 2017. Poskytuje rámec pre ďalšiu fázu spolupráce na úrovni EÚ s cieľom riešiť súčasné spoločenské výzvy prostredníctvom transformačného potenciálu kultúry. V rámci holistickej vízie sa navrhuje nový prístup posilňujúci synergie naprieč kultúrnymi sektormi a s inými oblasťami politiky. Úspešné vykonanie novej stratégie a opatrení, ktoré obsahuje, si vyžaduje úzku spoluprácu s Európskym parlamentom, Radou a členskými štátmi, ako aj so zainteresovanými stranami z odvetvia kultúry, a ich zapojenie.

Politická spolupráca v rámci novej stratégie bude podporená v rokoch 2019 a 2020 programom Kreatívna Európa a inými programami EÚ financujúcimi kultúrne projekty, a od roku 2021 následnými programami v ďalšom viacročnom finančnom rámci EÚ.